

de petroli», PCoromines (*Prometeu*, cap. 6, p. 105; cap. 11, § 2, p. 108); 1901, Careta, *Barb.*, s. v. *eje*.

*Embarrellar. Embarrerar.*²⁸ +*Embarrerà(da)* 'acte que forma part de les cerimònies tradicionals de certes festes populars (Benimuslem, 1962). *Desembarrar.*⁵

Embarregar-se 'carregar-se una sèquia de brossa que embussa' val.: «li fan un derramador abans d'arribar al Cano, per si en el Cano la sèquia s'*embarregara*: a la reixa s'*embarrega* brutadat», Guadassuar, 1962 (no crec que sigui derivat de VERRERE ni d'*emfarregar-se*¹⁰ si bé no descarto que hi hagi hagut influències). Formació semblant (i oposat) eiv. *esbarregat* «desdentado» (PzCabr. escriu *esberr*-).

De *barrella* 'barreta': *embarrellar* 'posar barrelles o travessers a una gàbia', JRuyra, O. C., p. 379a. El¹⁵ val. *esbarrallar* 'esbatanar' (Enric Valor, c. 1950) tant pot venir de *barrella*, amb assimilació com de *barra* amb un sufix *-allar* que sovint ja pren descabdellament propi. *Esbarrellat, cara -ada*, 'desencaixada', de *barra* 'mandíbula' [fi S. XIX: Maragall, O. C., 143; també²⁰ parlant de Margarida en estat; CRiba deia, 1956, que fou M. qui l'introduí i que era mot del Migjorn que Clem. Arderiu heretà de la seva família valleanca; Coromines: «les galtes *esbarrellades*, despullat ja per la mort ---», article de 25-VI-1932], cf. *barrellada*, subst.²⁵ Genís Aguilar, DBal.; *esbarregat*, AlCM.

CRP.: *Barrabola. Barraboll. Barrabomba* 'bomba de paper' [S. XVII, DAG.], mot usat repetidament per J. Ruyra: «algun envelat de festa major degué pondre un ou, i de tal o tal pollet; goiteu-lo, tot ell és un joc³⁰ de galindaines adients amb ses *barrabombes* i ses cadenetes de paper» (O. C., 1146b, un altre en la pàgina 937).²⁹ *Barralleba*, que no és solament de l'Empordà com creu AlCM, sinó del Maresme i rodalia de Barcelona; compost amb *lleba* (i no amb el verb *llevar*³⁵ com sembla creure AlCM). *Barra-sec. Barra-(as)segut. Barra-sonda. Barra-tibat. Barres-a-pits* 'entristit' (per la positura de l'home capbaix, abatut): «don Alfonso --- no bastà en fer cessar lo cremament; i de què lo rey estigué molt *barres-a-pits* e encontrat» (*La fi del*⁴⁰ *Comte d'Urgell*, S. xv, NCl., p. 54).

¹ No són, però, derivats de *barra* com s'havia cregut (i encara repeteix algun filòleg negligent) *barri, barrejar, barrella, embarrassar, barricada*. — ² La gran majoria, almenys, dels mots derivats en *barr*⁴⁵ en fonts portugueses antigues (Corteseo, *Subs.*, Viterbo, P. Machado i la molt nombrosa sobretot de l'*Onom.* de Corteseo) és més aviat de *barro* (p. ex. *Barreiros*) o de *ba(i)rro* o dubtosa entre l'un i l'altre (*Barrados, Bairrada*, etc.), o bé es tracta d'usos⁵⁰ no gaire antics i que podrien ser de soca gallicana: «Unum supercaput *barrado* com auro», 1258 (NL *Barrados a les Inquiriões* de la mateixa data); *barreiras* II 'estacades per a camp de tir dels balisters', 1497 en Viterbo. Quant a un «*carri de Cima*⁵⁵ *de Barra*» que cita Machado en un doc. de 1175, ja es veu que és NL (i no pas apellatiu, com imprimeix amb minúscula) i és dubtós que tingui res a veure ací. — ³ El gloss. de Leyden publ. per Seybold cita *varre* (p. 228), indubtablement en el sentit⁶⁰

de berrat o tranca per assegurar una porta, entre els sinònims dels llatins *janua, ostium* i *fores* 'porta' (ço que Seybold interpreta com a *valvae*, cosa falsa en sentit lexicològic i no gaire exacta en el merament semàntic). Hi ha d'altres exs. de tals distincions sinonímiques en aquesta obra, com observà M. Pidal, *Orig.*, 405. La procedència dialectal d'aquesta obra és discutida, i un savi com Mz. Pidal dubtava que fos portuguès ni leonès (veg. allí els seus arguments), però els altres creiem que (fora d'un apèndix final, veg. DCEC, s. v. *roano*, IV, 37b1) era realment portuguès, i n'he donat proves fonètiques segures (*zimbro*). — ⁴ També ajudaren a viciar els raonaments de Brüch i els seus seguidors les etimologies errònies de *barri* i *embarrassar*, que en realitat res no tenen en comú amb *barra*, com creia Brüch. — ⁵ Mitxelena, *Fon. Hist. Vca.*, 269, afegint «al parecer < rom. BARRA ». — ⁶ És clar que no són les úniques ni dins l'indoeuropeu. També hi hauria agafador, per a partir de l'arrel de *GERU* 'ast' (ll. *veru*, ombre *berva*, gòt. *gairu* 'pal, agulló', irl. ant. *bi(u)* 'dard, ast', brit. comú *ber*, id., avè. *grava* 'bastó', 'remenador', gr. dialectal *βαρδες* 'arbres' (Hesiui; Pok. *IEW*, 479; Walde-P. I, 869) suposant que un antic plural neutre *ΓΕΩΡΥΑ* com el que ha donat el mot úmbric hagués pogut passar a **BARWA* i aquest a **BARRA* en sorotàptic (combinació complicada del que fa a la forma, no gaire versemblant en l'aspecte semàntic). O bé per exemple per a partir de l'arrel *BHER-* 'portar', amb una base **BHOR-NA* > **BARRA*, sobretot si pensem que en illiri el tractament *-RN-* > *rr* ha estat normal almenys des d'una època no recent i en una part bàsica del territori, com la representada per l'albanès. És el tractament que estudià N. Jokl, *Ling.-kulturhistorische Untersuchgn. aus dem Bereich des Albanischen*, Berlin-Leipzig 1923, 186-7. En albanès hi ha justament *barë* com a mot antic i importantíssim dins l'element genuí de l'albanès, però allí significa 'pes', 'objecte pesant' (Gustav Meyer, *Alb. Studien*, pp. 28, 73) i s'està d'acord que aquest *barë* és un derivat en *-NA* de l'arrel indoeur. *BHER-* 'portar' (derivació representada per etimologies tan segures com la del gr. *phèrnê* ('dot' o del germ. *barn* 'criatura'). Es podria pensar que el mot hagués designat primer les barres d'una civera o baiard. El fet és, però, que la història semàntica admesa per G. Meyer i acceptada pels indoeuropeïstes (Pok., *IEW*, 130.1-12) és molt lluny d'això. Certs derivats podrien ilustrar en el futur l'origen de *barra*. Com hem vist en *BARDA*, Rohlf's admet que aquest mot pot ser un **BARRITA* derivat de l'ètimon ignot de *barra* (¿pensa, doncs, en un origen indoeuropeu?) Seria interessant també per a la nostra qüestió que es confirmés la sospita que *bernat* 'tranca de porta' (veg. BERNAT I) és mala grafia o alteració d'un **barnat* per *barrat* tret de *barra*. Tant en aquest *barnat* com en *barda* (si fos variant fonètica de *barra*) tindríem els canvis fonètics *-RR-* > *-rd-* i *-rn-* propis dels mots pre-romans